

ובשיר אחר, לא עוד שרביט המוגש "למו פיה" של האהובה/המאהבת/הפילגש. בשיר אחר הוא בוצר והיא הנציר: והיא קוראת לו:

בוא.

כי בא בציר!

ובאותו הקשר אומר הגבר/הגשר:

אני דורך אותך כמו ענבים ביקב!
נפן שלי.

ומאוחר יותר תגבר העושה והוא יהיה לאלוהים:

בבקר.

בנגע בי אלהים.

בהחזירו נשמה באפי.

הייתי כחרס הנשבר.

אשה.

אשה. והוא — הנה הוא אתם. ענק נושם" והנה הוא. אתה — אתה עליי בחשרת קלגסים..." מצד אחר, שירי אהבה נועזים, מן הנועזים שנתפרסמו (ושנכתבו?) מזה שנים. (לאה גולדברג ורחל לא היו כותבות שירים כאלה). מצד שני, מגלה אורה עתירה מה שנקרא בשם "חוסר אסרטיביות" (ובעברית אולי: חוסר עמידה על זכויותיה, על עצמאותה), שפירושה תלות בלתי מרוסנת בגבר ה"כלי-כול", כביכול, שעושה לקומם כל פמיניסטית שפודה, ולאן דווקא את הקיצוניות שבהן. (ובסוגריים ייאמר כאן לזכותה של יונה וולך, שהיא היתה "משוררת אסרטיבית" יחידה, יחידה שעמדה על שלה ולא נכנעה ולא כרעה כרך לפני האליל/הגבר).

ובכל זאת וחרף הנימה המתרפסת נוכח "שרביטו של הגבר", אין להתעלם מן השירים האחרים שבקובץ, שכוחם באהבה הגרולה שעתייה אוצרת בתוכה ובלהט יצירה, אשר ניכר בהם כי עיקר ביטויים בשירים — ואולי משום כך הלהט הרב ואולי משום כך גם כל הצער והגעגועים. מתוך מישגל בשמש:

במקדשים דממה.

בערותי - טמטום...

הנה,

עכשו

עכשו

עכשו

עכשו

עכשו

מתפוצצת אליך סופת הוריקן!!

כוחה של עתריה ניכר גם בשפתה המהוקצעת, אף כי פה ושם היא נגועה בארכאיות כבדה. ככל זאת, כקוראת, קל לי לקבל ולכבד — עתריה לא מזייפת. זה לא.

ועובדה: המילים מבקיעות להן ררך לאוזני הכרויה, וזאת גם בשל הבקיאות שמגלה המשוררת ברזי השפה ובמיכמניה על כל רבדיה (תכונה נדירה, הולכת ונעשית נדירה יותר ויותר בשירה העברית של זמננו), ואולי הצירוף הזה של אמירה אירוטית עזה, לוהטת, עם רימוי ארכאיות ורברמיה קרום, הם המזכירים לי פה ושם את רוחם של שירי שירייהשירים, שאורה עתריה ודאי נשבתה בקיסמם, בשירייההאבה ובשירייהחיי זורים, בשירייהענבים ובשירייה הכמיהה והגעגור עים שלה.

כיוון שהספר אינו רל כמות ואיני יכולה להתעכב אצל כל אחד משירייה ברשימה קצרה זו, אלק ישר אל השיר שאהבתי במיוחד: הולדת חוה:

וכך ברא את האשה:

הוא נשם קלות באזנה

משנשק לה

בערך.

בידי סיס אמונות את גוה לבב

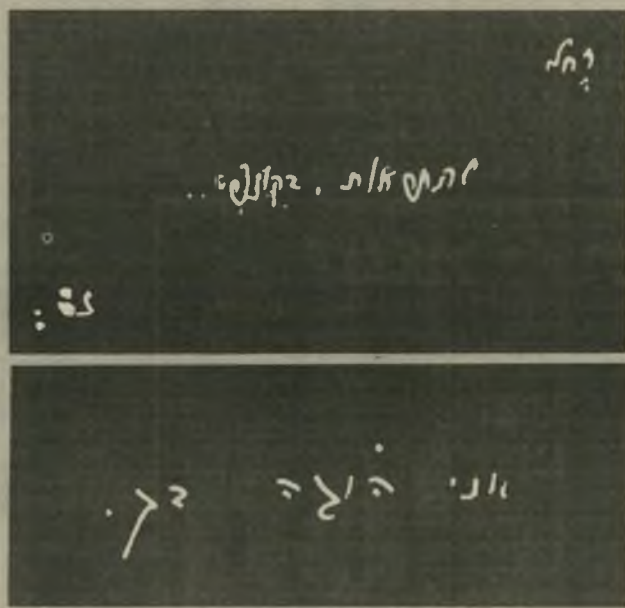
ובאון

חפו ענביה...

נרד ושכר מזג

שתי שורות, שבע מילים

2 מיליון כיתבייד. מיכתבים, תעודות ומיסמכים שוכנים כבוד במכון גנזים שבימים אלה נפתחו בו שתי קומות חדשות בבית הסופר בתל-אביב. המכון בן 35 השנים, שמייסדו היה הסופר אשר ברש ומנהלו הראשון ג' קרסל. הוא הגדול לתעודות הסיפור העברית. מנהלו זה 20 שנה הוא רב כ"עקב. שתמיד נרמה כי הוא נמצא בדרך לגלות מיסמכים חדשים או שחזר ממרתף או עליית-גג נידחים וידיו מלאות תיקים שמצא שם. בליל הפתיחה החגיגי הוצג חלק ממה שאצור במכון: כיתבייד של יצירות נודעות ואיגרות משל ראשוני הסיפור העברית החדשה ועד לצעירים שבסופרים החיים עימנו היום.

כאמור, בגנזים מצויות 2 מיליון איגרות. אילו שזרנו את מילות כיתביידה כחוטרידו אחד. כוודאי היה מקיף את כל כדוריהארץ כמה וכמה פעמים: כתב עבה ודק, מסולסל, רועד, בטוח, תוהו: חוטרידו שעליו רומאנים וסיפורים ושירים ודיכוי אהבה ושינאה ותחינה וכעס ותלונות ותיקוה, וידויים ועוקותי-שבר. חיים כפולי עשרת-אלפים עוברים לאורך קו הדיו של הסיפור העברית שנכתבה במשך 150 השנים האחרונות: טראגדיות, מולרדאמות, רומאנים של משרתות, דיכוי ידירות ואהבה.

לפעמים יש בשתי שורות, שבע מילים בסך הכל, סיפור מרתק. הנה, למשל, מאוצרות גנזים: שורה בכתב ידו של ולמן שור (ורובשוב), ממנהיגי הציונות ותנועת העבודה במאה שלנו, סופר והוגה-ידעות ומי שהיה לימים גם נשיאה של מדינת ישראל, ולעומתה שלוש מילים של משוררת מצפה — רחל.

ואילו המשוררת כותבת: "אני הוגה כך." הרי לך מקום לגראפולוגים ולפרשנים להתגדר בו — המעשיות והחלום.

שתי שורות המקפלות סיפור עלילה מרתק.

לטבורה

ובצק של לחם

לש והתפוח

בדדיה.

שפתיו ארו צופים וצרו כפתורים

בפטמותיה...

תיאור לידתה של חווה כעיניי כמשיכת מיכחול של צייר גדול, ואורה עתריה מפליאה עשות כאן בחושניות הקשה של לשונה המרייקת, כציירויתה. שירה כולו מעשה מילים ומטאפורות ואף על פי כן אין מוחשיותו מתחסרת לרגע — ובכך סוד כוחו. בכך, וגם כזה שאינה

טורחת הרבה כפיגוראטיביות חיצונית, שהרי זו מצויה כבר בעצם עבודת הכורא כשיר ובסדר בריאתה: בנשיקה, בליכוב ובאון, בפיסול, בלישה, ברעדה ובפיחה.

וביום השביעי... חשמל ועדנה פוען בעורה / ועיצב / קצווי אצבעיה... / יד רפה. ענוגה / שלחה / לאחוז / במטה עוזו / בגבורותיו / וחולשותיה —

כשיר הנפלא הזה בראה עתריה, היא עצמה, בריאה-חוזרת, את האשה ההיולית, האשה הנכונה, עוד כטרם לקתה זו בתיסמונת הגבר, הכלי-כול. שהרי את הולדתה המחודשת של חווה תוכל לכתוב רק משוררת-אשה, וזה ייחודה.

אמנון בש

שיברון לב

ברגע האחרון, טרם המראת התחולת לדרכה, נתגלתה תקלה בלתי צפויה במנגנון הבקרה המווסת את עוצמת ההשחיה במערכת הכלימה של התיקוה קודם זמנה ושל האכזבה שלא במקומה. שמטרתה לאפשר אספקה תקינה של דריכות ושל נינוחות בכמות מתאימה, כך שתישמר תפוקתה של ההארה העצמית במלוא קרינתה, ובצורה שתמנע אי-התאמה או היעדר איזון בין תפוקת הנחמה לבין המידה הרצויה של נביעה מתואמת ורצופה של תאונה ידיעה, המהווה את הבסיס לפעולה תקינה של מנגנון החקירה והרדישה, הכנוי כך שיאפשר פעילות רצופה בת עשרים-ארבע שעות ביממה. כלא מנוחה, עד עולם, שלוש-מאות-ששים-וחמש יממות בשנה.

צוות מנוסה, שכלל עשרה מדענים מיומנים בחלוקים לבנים, הוועק למקום על-ימנת לאתר את התקלה.

לאחר בחינה רחופה וקפדנית הגיעו החוקרים למסקנה שמקור התקלה בשיברון-לב. הלב נשבר. כלומר: מערכת-הכמיהה, המחוברת באמצעות מיכללי-תימסורת הכולל חמש סדרות מקבילות של גלגלי-שיניים, רצועות לתימסורת כוח ובוכנות להעברת הכוח אל מערכת הבעירה, או ליתר דיוק,

ובכל זאת, ואם כך ברא את האשה — דיניו. שררי עדיף להיברא כך ולא לצאת לעולם, אגב אורחא, מצלעו המיותרת של גבר. לא כן? וכסיום: חגיגה בשמש הוא ספר עביכרס ובו שיערים הרבה — יחסית לספר שירה כמובן — ומחשבה רבה וכישרון וטוביטעם הושקעו בעריכתו ובעיצובו המרשים. ונרמה לי שאני מבחינה בכל אלה גם את ידו האמונה והאחרונה של עורך הספר יוסי קריים. **ציפי שחרור**

עם פרסי

ביאליק, אלתרמן

המלאך המזווג ויוגים משונים ואשר כבר ברא בהבליפיו את הצמד המזור עמוס עוז — יצחק אורפז (פרס ביאליק לשנת תשמ"ו) שוב הפתיענו בימים אלה בזוגות שכמדומה לאו רווקא כרוח הקודש הורתם: דליה רביקוביץ ומשה דור (פרס ביאליק לשנה זו) ויעקב אורלנר וסביון ליברכט — פרס אלתרמן מטעם ההסתדרות, שזו לו השנה השניה לחלוקתו.

כריעבד, יבואו כולם על הברכה, פלות עם חתנים. ולכל לראש, בירכטנו לדליה רביקוביץ, הגברת הראשונה של הסיפורת הישראלית של הדור האחרון ואחת היוצרות החשובות ביותר ביצירה העברית לדורותיה. לולא בדקנו וחזרנו ובדקנו, לא היינו מאמינים שמחברת אהבת תפוח הזהב, חורף קשה, הספר השלישי, תהום קורא (1976) ועכשיו גם אהבה אמיתית לא זכתה עד כה בפרס ביאליק.

לה ולמשה דור — משורר ותיק ואיש חבורת לקראת, עורך ועיתונאי, מראיין ומחבר שירי זמר ואיש-אשכולות — וכן ליעקב אורלנר, האחרון לבני דאורייתא, שבשנים האחרונות זכה ונסק לגונה שמעל לגובה והבקיע שיערים שלפנים משערים, בספריו נתן היה אומר וסמטת ההבשים — ברכות טובות עד מאה שיערים.

וכך גם לסביון ליברכט שזכתה בפרס ליצירת ביכוריה (קובץ סיפורים בהוצאת ספרית פועלים), אשרי מי שככה לו. אנחנו, בעוונותינו הרבים, וכל החתנים והכלות המנויים לעיל, לא זכו/זכינו לכך בשעתו.

ולוא רק בשל כך, מגיע כאן יישריכוו לחבר שופטי פרס אלתרמן (דוד פרצור, ד"ר דן לאור וחיים גורי) שהפגינו מידה לא-מבוטלת של אומץ-לב בשבירת מוסכמות שמן הראוי לכנותן קלקלות. ואם אומנם עוד יתברר כי היא, הכלה הצעירה, גם ראויה לפרס מבחינת כוח אמנותה (ועדיין לא קראנו את הספר), הרי שיש לנו כאן חידוש חשוב שעליו אנו ממליצים מזה שנים רבות ועליו ניתנה לנו, זו הפעם הראשונה, הזדמנות לכרך. **עיי-ערוך**

תערוכה למיכאל דרוקס

במוצאי שבת האחרונה נפתחה בגלריה גזולי מ. בתל-אביב תערוכתו של הצייר מיכאל דרוקס, אחד המחוננים באמני ישראל, היושב מזה שנים רבות בלונדון. דרוקס, מי שהחל כאמן אסמבלג', עסק שנים רבות בציור מושגי ובאמנות תיקשורתית. באחרונה חזר לציור ולרישום בסגנון שהוא כולו שלו.

אל המערכת השומרת על דרגת חום נכונה במערכת החוויה, המהווה את גרעינה של מערכת הבעירה, חרגה מתחומי העוצמה שהוקצו לה מלכתחילה, בשלב התיכונן והניסוי, ניתקה את המגע התקין שלה עם מערכת הבקרה הכפולה שלה, שתוכננה ונוסחה מתוך ידיעה מוקדמת שהמערכת האמורה הינה כדיוק מערכת-המישנה הצפויה לתקלה במערכת כולה, ופרצה, כאילו חיה, את גבולות דרגת-החום שהוקצתה לה בשלבי-התיכונן. בצורה ששיבשה לבסוף את מגעה עם מנגנון-התימסורת המעביר את הכוח הנוצר בה אל חללי-האגירה של מנגנון-הבעירה. בבחינה נוספת נתגלתה התקלה במלואה: שסתום-הפליטה שבמנגנון-הבקרה של מערכת-התאווה, המצטרפת כמקור-כוח נוסף אל מערכת-הכמיהה, איבד את גמישותו בשל דליפת פסולת מחללי-האגירה המיועד לצבור את ההפרשות הנוצרות בעיקבות פעולתה של תמי-מערכת-האהבה, ובעיקבות זאת נצמר אל שולי פתח-הציאה של מנגנון בקרת מנגנון-התאווה, והיצמדות זו גרמה הצטברות עודפי-כוח במערכת המשתפת למערכות התאווה והכמיהה. דבר שגרם דליפת פירציות מיותרים אל מחוץ למנגנון-הבעירה, שאליה היו אמורים להיות מועברים, וזיות ובסמוך למערכות אלה הותקן מנגנון-הבקרה, המווסת את עוצמת-ההשחיה שמספקת מערכת-הכלימה של התיקוה-קורס-זמנה ושל האכזבה שלא-בימקומה, פגעה כל המערכת.

התקלה תוקנה על-ידי סתימת הסדקים שנתהוו בחללי-הפרשות-יתמי מערכת-האהבה, ולאחר מיספר ניסויי-קרקע, שוגרה התחולת לדרכה בהצלחה מלאה ואף בלא שתשתנה מוטת הכנף שלה.